

GAZETA TRANSILVANIEI

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe un an 24 cor.; pe 1/2 an 12 cor.; pe 3 luni 6 cor., pentru România și streindate pe un an 40 lei; pe 1/2 an 20 lei.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL

Apare seara, în fiecare zi de lucru.

Redacția și administrația: Strada Prundului Nr. 15.
Inseratele se primesc la administrație. Prețul după tarif și înveială
Manuscrisese nu se înpolază. TELEFON Nr. 226.

La ziua Învierii

De Dr. Ioan Lupas.

La serbare de bucurie chiamă ziua Învierii Mântuitorului Isus Christos pe toți creștinii și la ospățul credinții, cum scrie atât de pătrunzător marele dascăl și ierarh Ioan Gură de aur în a sa rugăciune frumoasă, care se cetește în această luminată zi, înainte de intrarea în sfânta liturghie

Ca cea mai însemnată întâmplare din istoria mântuirii neamului omenesc, Învieria lui Isus este fără îndoială potrivită să trezească cele mai curate simțiri de bucurie în toate inimile creștine, însemnând ea biruința luminei asupra întunecului și a virtuții asupra păcatului, înlesniind întemeierea dragostei gala de jertfe în orice clipă și aducând întărirea credinței prin adevărul celor nădăjduite de veacuri și propoveduite cu statornicie nelvinsă din partea prorocilor.

În împrejurările de astăzi, când rîri de lacrimi brăzdează fața multor popoare și rîri de sânge înroșesc pământul multor țări, poate oare să fie deplină și netulburată bucuria creștinilor?

Răspunsul la această întrebare îl vor da pretutindenea lacrimile văduvelor, tânguirile orfanilor și suspinul înădușit al celor ce oftează îndurerăți de ranele lor sau intristați de pierderea celor mai de-apropie și mai scumpi ai lor sau chinuți de nesiguranța zilei de mâine.

Dacă nu poate fi însă deplină și netulburată bucuria, se cuvine ca cu atât mai puternică și mai ocrotitoare să fie credința tuturor. Căci această credință în Patimile și Învierea Mântuitorului va face să pătrundă în toate cugetele creștine cunoștința și înțelegerea, că scumpul sânge, care a izvorât din coasta lui Isus, străpunsă cu sulița și din mădușelele lui țintuite cu piroane pe lemnul Crucii, era ca un semn, ca o prevestire a rîrilor de sânge, cari aveau să înroșească drumul de biruință în toate luptele purtate pentru credință, viață și mântuirea popoarelor în tot cuprinsul pământului și în toată întinderea istoriei universale.

Înțelepciunea Scripturii ne înfățișează un adevăr mare și netrecător, arătând că mântuirea neamului omenesc și biruința adevărului credinței creștine stă în cea mai strânsă legătură cu patimile, moartea și învierea lui Christos. Prin suferință și jertfă la mântuire, prin moarte la viață: iată cum se poate tălmăci, pe înțelesul tuturor și după cerința vremii de azi, adevărul cel mare și netrecător, care este însăși temelia învățăturii morale creștinești. În preajma oricărei învieri trebuie să fie și patimi și răstignire, căci orice biruință se poate ivi și poate să dăinuiește numai ca o dreaptă răsplată pe urma luptei, jertfei și suferinței.

Dacă ne vom da silința să privim la lumina învățăturilor Evangheliei lui Christos împrejurările grele ale trainului nostru de acum și să căutăm a înțelege rostul cumplitelor încercări, prin cari au fost rânduite să treacă în zilele noastre atâtea țări și popoare creștine, trebuie să ne aducem aminte de cuvântul Mântuitorului, care zice: „veți auzi vești de războaie, luați

seama, nu vă spăimântați, căci trebuie să fie toate, dar nu este încă sfârșitul... Toate acestea vor fi început de dureri, însă cîna va răbda până în sfârșit, acela se va mântui...”

Precum zguduirea pricinuită uneori pământului și văzduhurilor prin furtuni năpraznice are drept urmare curățirea văzduhului de diferite miasme sau seminte de boală, improspătarea și întinerirea puterii de rodire a pământului, — tot astfel și sufletul omenesc are adeseori lipsă de a fi sguduit prin câte o nenorocire cumplită, ca să i se improspăteze și înnoiască tinerețele lui ca ale vulturului, să se scuture de pornirile și deprinderile păcătoase, să plece cu răvnă mai aprinsă spre căile Domnului și să caute orice prilej potrivit spre a-și apori puterea launtră, din care rodesc virtuțile creștinești: credința, nădejdea și iubirea.

În acest înțeles era sosită vremea, ca să se împlinească încă odată cuvântul Psalmistului: „Scală-te Doamne, judecă pământul, căci Tu ești stăpân peste toate popoarele!” (Ps. 82 v. 8).

Căci deși lumina lui Christos luminează tuturor de nouăsprezece veacuri, deși propoveduirea învățăturilor creștine s'a făcut neîntrerupt și cu multă stăruință „până la marginile pământului”, — totuși multe porniri s'au ivit în timpul din urmă, cercând să pună stăvilari luminii lui Christos și amăgindu-se că vor putea să lumineze, cu făclia minții omenești mărginite, cărările vieții mai bine decum le-a luminat și le luminează Fiul lui Dumnezeu pentru toți vecii cu lumina cerească a învățăturilor sale.

S'a sumeșit mintea omenească și a început a împinge pe mulți în păcatul de moarte al truției. În loc să împlinească porunca Evangheliei de a lubi pe Domnul Dumnezeu din tot sufletul și din tot cugetul, s'au ivit îndrămații cari au cercat să pună la temelia creșterii tineretului și a popoarelor în loc de smerenie îngâmfarea, în loc de supunere și cuviincioasă ascultare, pisma și răsvrătirea, în loc de cinste batjocura legii lui Christos, căutând să dărâme temelile ei, în loc de-ași pleca mai întâi capul până la pământ — cum zice un vestit scriitor din zilele noastre (Foerster) — înaintea Ceresului Mântuitor.

În unele părți din pricina creșterii greșite mulți au început a uita cu totul, că frica lui Dumnezeu este temelul înțelepciunii și că rugăciunea este aripa de înălțare a sufletului omenesc către cele cerești. Pe la începutul acestui războiu se scria într-o foaie, că abătându-se aeroplane ducătoare de peire, asupra unui oraș mare, mulțimea de pe străzi a fugit speriată în biserică, să-și plece genușii în fața altarelor spre închinare și rugăciune. Dar s'au găsit în mulțime și de aceea, cari n'au mai știut rosti nici un fel de rugăciune, nici „Tatăl nostru” măcar...

A trebuit să se deslănțuească asupra omenirii cumplita încercare a războiului, cu toate urmările lui

înfricoșate, ca să-și aducă aminte de căile Domnului chiar și ceie se instrăinaseră cu totul de ele. Și nu va fi fost nic numărul lor. Căci în timpul din urmă mulți fiind prinși cu totul în mrejele demențioare ale belșugului material sau robiți de patimi și fărâdelegi, au început a deveni tot mai nepăsători față de scopurile înalte și vecinice ale vieții sufletești, morale și religioase. Pentru sute și mii de suflete părea că se întunecă din zi în zi steaua credinții. Ca niște piramide egiptene începură a se înălța mormanele de cărți, cari nu mai erau scrise, ca odinioară, în numele Domnului și întru preamărirea Sfințelor Lui biserici. Învățați de toate neamurile, amețiti de trufia închipuirii lor atotștiutoare, nu-și pregetau a scrie cărți despre toate jigăniile pământului, grijind cu tot dinadinsul, ca nu cumva să facă în ele vre-o amintire de Ziditorul a toate, ci să preamărească numai „natura creatoare”.

Leghion era și mai este încă numărul celor ce se închină, ca odinioară Iidovii în pustie, vițelului de aur, dar se feresc a-și pleca genușii, sau grumazii în fața sfințelor altare. Alții iarăș sunt stăpâni de lăcomie cu nesăț și poita desmerdărilor le înlănțue toată cugetarea; ziua și noaptea caută prilej spre a-și îmbuiba trupul cu felurite mîncări și beuturi, dar nu le trece prin minte, că și sufletul are lipsă de hrană, de mana cerească a creștinii, a înfrânării, a rugăciunii, a pocăinții. Trufia și pornirea spre risipă pe mulți judeamă, să-și împodobească hainele și locuințele cu scumpeturile cele mai costisitoare, dar nu-i lasă inima să dărâiască o iconă pentru casa Domnului, o cruce sau un potir, să contribuie la o colectă pentru oădăzii ori să poarte de grija celor lipsiți, să mîngăie și să ajute pe deaproapele obidit. Câte suflete chinuite de răutate și pismă, ca al ucigașului Cain, nu etau pândind pe la răspântiile vieții noastre creștinești?... Cât de mult ne-am abătut cu toții dela căile Domnului, dela pruncile și învățăturile Mântuitorului nostru Isus Christos!

Cine ar putea să înșire mulțimea cea fără de număr, de căte ori au fost nesocotite din partea muritorilor și călceate în picioare sfințele porunci dumnezeiești? Necredincioșii au facerat în toate timpurile să micșoreze ori să întuneeze cu desăvârșire lumina învățăturilor lui Christos, dupăcum s'au amăgit odinioară a crede, că răstignindu-i trupul pe cruce și îngropându-l în mormânt pecetluit cu lespede grea, vor curma pentru totdeauna răspândirea învățăturii Lui mântuitoare. S'a întâmplat însă tocmai dimpotrivă, căci — precum zice cu multă potriveală cântăreșul vremilor noastre (Alexandru Vlahtuță):

S'au veselit necredincioșii
Cău par lucinii săvilitar,
Dar ea s'a întărit în focul
Durerilor de pe Calvar...

Fie, ca și în focul durerilor, pricinuită de războiul crâșcen de acum să se întărească din nou lumina învățăturilor creștinești! Încrederea cea cruntă din zilele noastre să o privească și înțeleagă toți creștinii ca o dreaptă judecată a lui Dumnezeu, care s'a sculat să judece pământul. Dar să nu ne

inspăimântăm! Înșăș Mântuitorul ne mîngăie, că dacă vom ști răbda până la sfârșit, ne vom mântui și ne asigură, că nu e încă sfârșitul. Este numai un semn, un îndemn ceresc de a se întoarce spre căile Domnului toți ceie au rătăcit în drumul lor, toți cei prinși în mreața păcatului a răutății, deșertăciunii și îndoelii istovitoare...

În istoria mântuirii neamului omenesc trei fapte mari și însemnate ies la iveală:

Credința, din care isvorăște această lucrare a lui Isus; **patimile și răstignirea**, prin care El a răscumpărat neamul omenesc din păcatul străvechi, și **învieria Domnului**, care însemnează însăș mântuirea neamului omenesc, ca urmara firească a credinții și patimirii.

Avem noi oare toți creștinii, sufletul întărit pe piatra credinții și pregătit pentru jertfe și suferințe, din cari să poată răsări mântuirea?

Credința să ne silim a o avea ca cel mai puternic razim al vieții noastre creștinești. Dar, totuș să nu ne înălțăm, ci să ne smerim cu gândul, rostind și noi cu lacrimi ca tatăl pruncului cuprins de dub mînt din Evanghelie*): **Credem Doamne, ajută necredinței noastre!**

Pregătirea pentru jertfe și suferințe se pare că nu lipsește nici din sufletul ostașilor noștri nici din al celorlalți credincioși ai sfinței noastre biserici. Dacă ar avea graiu să cuvanteze câmpile de luptă, cele din Miază-zi și cele din Miază-noapte, ar putea face minunată mărturisire despre gradul înalt, în care este pregătit sufletul credincioșilor noștri spre jertfalele cele mai mari cu putință.

Ca răsplată a lor va urma deci mântuirea celor ce luptă cu credința și aduc cu însuflețire jertfe pentru binele obștesc? Să se coboare tot însul în aiăncul sufletului său și să caute răspunsul cercetând, dacă a împlinit totdeauna poruncile lui Dumnezeu, dacă a iubit dreptatea, dacă s'a ferit de păcat, dacă a fost în toate împrejurările cu răbdare până în sfârșit, jertfind jertfa dreptății și nădăjduind spre Domnul? (Psalm IV. v. 5)

Să ne înălțăm cugetul spre Dumnezeu dreptății și al milosivirii, spre **Parintele luminii**, dela care vine toată darea cea bună și tot darul cel desăvârșit! Dacă milosivul Dumnezeu a îngăduit să bantue uneori și viforul războaielor pe pământ, aceasta a făcut-o în neuprinsa și nemărginită Sa înțelepciune, numai cu scop de a pedepsi păcatul și fărâdelegea de o parte, iar de alta de a răsplăti după vrednicie **credința, jertfa, dreptatea și virtutea**. Căci scris este: **dreptatea lui Dumnezeu se arată din credință în credință, iară dreptul prin credință va fi viu***. Și iarăș zice prorocul David: **am văzut totdeauna, că ceie au arat nedreptatea și au sămănat fărâdelegea, au și severat-o privind de suflarea lui Dumnezeu** (Ps. IV. v. 8)

Pătruși de aceste gânduri și nădejdi creștinești, întăriți prin aceste cuvinte ale sfinței Scripturi, să înălțăm în această slăvită zi, cu toată evlavia glasul rugăciunii noastre spre Cel ce a înviat din morți:

*) Ev. Marcu IX v. 40.
*) Pavel; Romani I, 17

Scală-te Doamne judecă pământul,
căci Tu ești stăpân peste toate
popoarele!

Calvarul neamurilor.

Brașov, 9 April v. 1916.

Sfinte Paști, voi sunteți învierea lui Isus, biruința ideii creștine, lumina lumii. Dar voi, sfinte Paști, ați venit abia după ce Isus a suferit calvarul, a fost răstignit. Sfinte Paști, voi n'ați fi avut rosturile voastre de zile neîntrecute în strălucire, dacă nu v'ar fi premers zilele acele de întuneric adânc, în cari s'a pregătit și săvârșit tragedia cea mai înfloritoare, cea a amurgului Dumnezeului încercat în chip omenesc.

Pildă veșnică a lăsat omenirii Isus prin suirea calvarului, că orice înălțare, orice învingere și strălucire durabilă nu este cu putință decât prin jertfire, prin suferință. Și pentruca ideea creștină chiar, cea schintee dumnezeiască a adevărului veșnic, să aprinză sufletul omenesc, a trebuit să se înșiruie în șirul zilelor eternității săptămăna patimilor, în care norozadele, secole deardândul până la sfârșitul veacurilor, să plângă și suferă cu Tine împreună, Doamne, intrupat în lutul omului.

Cangrena ce robiă sufletului omenesc însă numai prin sfințele tale suferinți, Doamne, ai înălțurat-o, căci față de greutatea păcatelor știai că omenirea nu este în stare să se poată ispăși. Ai murit pe cruce, ca să aduci mântuire, să ridici lanțurile robei sufletești, să îndreptezi temeurile stricate ale vieții neamurilor, să așezi rosturi nouă învîțând pe om a se ridica din norozul, din drum și din întunericul neștiinței la adevăratele sale destine, la limanurile fericirii veșnice.

Și se pare că opera ta, Doamne, consfințită prin vărsarea scump sângelui tău, prin moartea corpului tău pe cruce, răspândirea adevărului lui Dumnezeu, ideii creștine n'a adus rodirile ce se cuveniau, mulțimea păcatelor nu s'a micșorat, și duhul discordiei s'a îndestăpănit în agrul Tău, Doamne. De starea asta ticăloasă a fiilor chemați la lumină, Isuse, se va fi posomorit dumnezeescul Tău chip, și în înalta Ta înțelepciune cu care rănduiești soarta neamurilor, vei fi înțeles ca ele, abătute dela adevăr, să urce înșile calvarul ca să se mântuiască — prin ele înșile.

O, războiul de astăzi este înfloritorul calvar al neamurilor învrăjbite întreolaltă, dornice de mărire, lipsite de simțul justeții, neamuri cărmuite de întunericul viciorilor și vanităților. Și în întunericul acesta nepătruns, ca și în acela ce a premers Paștilor Domnului, poate stau ascunși germeții învierii glorioase a națiunilor cumintite, trecute prin focul curățitor al războiului. Trunchiul omenesc se desbracă de văstărele sale alese, meleagurile îndepărtate sunt îngrașate cu sângele eroilor, în căminuri este atâta plânsat atâta vaiier — neamurile urcă calvarul. Apusul sutelor de mii și milioanele de voinicii poate însemnează răstignirea neamurilor pentru nedreptățile nenumărate din lume. Succeda-vor, oare, acestui întuneric, Paștile neamurilor?

La zilele luminate din acest an

ale Paștilor un gând simultan electrizează sufletele neamurilor: o idee cucerește, în fața Invierii Domnului: întâmpla-se-va întocmai, va fi urmat calvarul neamurilor de un timp de pace demnă, pace roditoare în suflere, în căminuri, timp de înviere a gospodăriilor naționale ale popoarelor!

Dacă războiului i s'a pus o țintă luminoasă ca aceasta, și dacă se va isbândi ajungerea ei, ceice vor supraviețui războiului actual, nu vor avea cuvinte de murmur, ci concentrându-și mintea asupra tragediei ce a trăit-o fiul omului, își vor zice că pe semne este o lege supremă firească: nici o mărire și înălțare statornică nu se poate realiza fără jertfe crude, fără patimi de-ale morții, și nimeni nu se poate susține de sub puterea ei. Neamurile atunci „vor ierta toate pentru înviere“, prin calvarul lor au biruit moartea păcatului și au câștigat înălțarea vieții lor naționale...

Ion Clopoțel.

Hristos a înviat.

De: Emil Isac.

Orfanilor, puneți-vă mânuțele la olaltă și spuneți cu mine: Hristos a înviat.

Văduvelor, ștergeți-vă lacrimile și priviți în soare: în lumină trăște rostul vieții și în soare luminează tăcerea mormântului. Hristos a înviat.

Moșnegilor, brațul vostru este neputincios, dar credința vă poate fi tare: în ceruri trăște Hristos și privește la noi, la toți, care ne-am dus și care rămăses: lumina este veșnică și suflatul nu se stărnă în lut.

Ruginite slăt plugurile, tăcuți slăt codrii, și brazda voinicilor nu săgetează pământul, grâu roșu ar trebui să crească din sămânța sângelui... Din turle au coborât clopoțele și a-a topit în tuzurii arama lor; de pe amvon cuvântă preotul celor părășiți și Doamne, cât de tăcut e Ardealul!

Înzadar su venit acasă rândunelele și privegherile și înzadar cresc flori de aur pe plaia de mătase, înzadar țâșnesc izvoare proaspete cu graiu de farmec și înzadar cântă primăvara în frunze, — pe cruce este răstignită omenirea și suim cu toții calvarul războiului.

O, cum ne-am rărit ca frunzele plopii în toamnă!

O, cum sîntem de triști, ca bolnavii în noaptea!

O, câți morți avem și vom avea tot mai mulți!

De ce a măcinat moara morței spicele vieții noastre? De ce poartă fetele și mamele noastre vâlul suferinței și de ce nu se nșirue horă în curți? Ne-au ucis dușmanii flăcăii noștri și norod sănătos a pornit în cimitir. Și buhna coboște în loc de ciocărite pe bordalul nostru și în nopți, se aprind suflete stinghere în stele de argint.

Hristos a înviat din morți... Și învie totdeauna.

Înzadar l-au bătut, l-au sculptat, l-au răstignit și l-au pus lespede de

pătră pe inimă. Sufletul lui s-a ridicat de-asupra vremii, cu aripelile mărețe și în culbul iubirei, noi, gogașii lumii simțim căldura Lui.

Hristos, tu te renaști totdeauna, căci ești viața.

Hristos, tu, nu mori niciodată căci trăești în noi.

Și cel ce să duce, ducându-l Tău și cel ce vine, aduce durerea Ta. Și între duh și durere palpită viața noastră ca o candelă în furtună. Și înzadar ne amenință mormântul, în iubirea ta să renaște primăvara.

Hristos tu ești Hristosul Ardealului.

Orfanilor, voi nu mai aveți tată dar aveți pe Mesia, care vă păzește.

Văduvelor, voi nu mai aveți stăpân, dar aveți pe-un Ocarămuitor blând.

Mameilor, voi vași pierdut feciorul, doar și Maria ș-a pierdut Feciorul!

Și fiul cerese să viat din morți căci toți sili morți să vor renaște odată. Când vor suna trîmbițele Cerului să vor deschide porțile ruginite și va pleca norodul întreg, cum astăzi s-a dusch eninat de trîmbițele sângelui. Și vor cădea lanțurile și să vor tope tunurile — și pământul să va face alb, căci își va pierde morții — va sosi primăvara primăverilor cu înflorirea de totdeauna și nu vor mai cădea irosite de picurii sîntului săgeze frunzele de pe copacul lumii... Nu vor mai fi durezi și nu vor mai fi așteptări, va fi o împlinire mare pentru toți și pentru totdeauna. Nu va mai fi suferință, căci nu vor mai fi iacrimi, un zîmbet să va face din toți și din toate.

Norodul să va duce pe cărările luminoase către veșnicul izvor, de unde au curs și curge apa tăcării a ființei... Și corul sufletelor primenite va lauda pe Cel ce a vrut să fie și vrea să nu mai fie.

Orfanilor, puneți-vă mânuțele la olaltă și spuneți cu mine: Hristos a înviat. Văduvelor, ștergeți-vă lacrimile și priviți în soare: în lumină trăște rostul vieții și în soare luminează tăcerea mormântului.

Moșnegilor, brațul vostru este neputincios, dar credința vă poate fi tare: în ceruri trăște Hristos

Și Hristos este împăratul al cărui soldați sîntem cu toții. Și sceptrul lui Hristos este un crin, care umlește și ridică mai tare decât sceptrul de aur, ce cade din mîna împăraților, căci nici împărații nu poartă sceptru decât până la moarte.

Și în împărăția lui Hristos vom intra cu toții, căci nu lupta și nu păcatul ne deschide drumul în ea, ci suflatul ce l-am moștenit curat și blînd dela fiul celei dintâi suferinți. Și în împărăția lui Hristos nu sînt tirani și călăi, nici închisori, nici spânzurători, — ci multă-lumina, mai multă decât în primăverile lumesci!

Hristos a fost pîcnit pe cruce și s'nviat.

Creștinilor, Hristos învie totdeauna, lăudați-l!

Regina Maria a României și războiul european.

Noua revistă politică literară „Capitala“, publică la locul de onoare următoarea nitzscheană reflecție despre războiul european, datorită M. S. Reginei Maria:

„In războiul de azi mașina se răzbuună contra omului.

Omul s'a crezut stăpîn, s'au ridicat însă împotriva lui propriile lui născociri pentru a-i arăta încă odată căt e de mic în realitate.

Se află acum față în față cu o forță pe care el însuși a deslăntuit-o, și pe care n-o mai poate domina.

Nu e om, de carne și de sânge, ori căt de eroinc ar fi, care să se poată măsura cu creațiunile făurite de mîntea lui intru nimicirea vecinului.

Propria lui operă i-se ridică în față și-i smulge din mînă biruința.

Omul a încercat să născosească lucruri mai presus de puterea omenească, iar acum învață lecția eternă a mărginirii lui.

Dni P. P. Carp și C. Stere despre atitudinea României.

— Două interviu-uri. —

Marele cotidian german „Berliner Tageblatt“ publică următorul interviu cu d-l P. P. Carp:

„Programul meu politic — a zis d-l Carp — a continuat să fie din ceasul dintâi al izbucnirii războiului același: aliprea României de Puterile Centrale. Născut din necesitatea de a apăra România de o supunere față de Rusia, programul meu n'a putut să sufere schimbări. Robirea economică și politică a Statelor dela Marea Neagră este consecința firească a expansiunii Rusiei spre Dardanele, căci fără stăpînirea a cel puțin o parte din Moldova, Rusia nu s'ar putea menține la Constantinopol. Așa fiind, România trebuie să se alătore acelor Puteri, cari au luat asupra-și lupta împotriva Rusiei.“

— Când va fi scîsit după părere? Excelenței Voastre, momentul intervenției active a României?

— Mai bine să mă întrebăți dacă nu consider că acest moment e aproape pierdut. România, ca o armare a politicii sale de decenți, ar fi trebuit să se alipsească de Puterile Centrale de la izbucnirea războiului și li trucas: n'a făcut-o, ar trebui s'o facă orcînd: mai bine azi decât mâine.

— Excelență, și atunci cînd rușii erau în Carpați?

— Atunci, cu deosebire. De victoria finală a Puterilor Centrale nu m'am îndoit nici odată și atunci România ar fi putut interveni cu un succes, a cărui măreție ar fi indicat apoi și câștigul nostru. Căci nu trebuie doar să ne închipuim că în lumea asta a socolilor răci ni se va da ceva pe care n'am căștigat-o cu cinste. Cea

mai mare temere pe care o am este, că ne-am putea decide prea tîrziu și cea mai mare primejdie pentru România este lipsa de decizie a guvernului. Eu înțeleg că se poate cere Transilvania și Bucovina. Eu am spus adeversarilor mei: dacă socotiți că Transilvania și Bucovina pot fi luate, foarte bine, duceți-vă și le luați. Dar ca să nu faci nimic, să stai și să aștepti să-ți cadă mîncarea gata în gură, asta este o politică pe care eu n'o înțeleg.

— Poate că neîncrederea față de Bulgaria, neînțelegerea cu Ungaria, teama ascunsă de Rusia, împiedecă guvernul să meargă cu Puterile Centrale?

— Să nu credeți că diferitele curente pe care le constatați aici reprezintă o opinie publică a țării. Dacă guvernul vrea, țara poate merge mâine alături de Puterile Centrale, fără ca o singură voce să se ridice împotriva acestui lucru. Chiar fără stare de asediu. Teamă de Rusia este o sperietoare unflată chiar de guvern, ca să se ascundă la spatele ei. Intrucăt privește neînțelegerea cu Ungaria, apoi ea datează de 40 de ani. Cu o subliniere stupidă a acestei neînțelegeri, noi tot nu rezolvim problema Românilor din Transilvania.

Ca să facem ceva în această direcție, nu putem decât dacă alipind Bazarabia vom fi căpătat o anumită autoritate. Aceasta și este cauza pentru care Austro-Ungaria nici nu prea are un interes atât de mare de intrarea noastră în acțiune în războiul mondial. Eu n'am întreprins o călătorie politică în Viena, dar cecea am putut constata este, că nici Ungurii nu vor p'ânge dacă nu ne vom alipi Bazarabia.

Raporturile noastre cu Bulgaria s'ar lămurii în mod automat dacă ne-am alipi la Puterile Centrale. Noi ne vom putea teme de o Bulgarie mîrită, dacă vom ieși din războiul mondial cu vechile noastre granite. Dar, o Românie întărită prin alipirea Bazarabiei, poate trăi liberă și neprimejduită lângă o Bulgarie mărită, fără să mai vorbesc de faptul că amîndouă s'ar sprijini de aceleași mari Puteri.

— Și cînd își va găsi iar guvernul drumul alături de aceste Puteri?

— Poate prea tîrziu — poate cînd împrejurările li vor silii.

Correspondentul din Viena al ziarului „Hamburger Fremdenblatt“ publică o convorbire pe care a avut o cu d. C. Stere, care a petrecut câteva săptămîni la Viena, reintorcîndu-se zilele trecute la București.

Vorbind despre agitația quaduplă în țară, d. Stere a declarat:

Combaterea acestei influențe este misiunea extrem de grea a numer. așelor și însemnatelor personalități politice, cari doresc sincer și cinstit, în interesul bine priceput al țării, alăturarea de Austria și Germania. Acest punct de vedere li reprezintă nu numai Carp, ci și Marghiloman și Maiorescu, cari pot fi considerați și ei prieteni necondiționați ai Puterilor Centrale.

În ce privește pe primul ministru Brălianu, el e de părere — ca orice om politic cu judecată din România, — că dezvoltarea țării

este primejduită numai dinspre partea Rusiei.

Despre o eventuală alipire a României de Rusia, d. Stere a spus:

Alăturarea României de Rusia ar avea cele mai dezastroase urmări pentru viitorul Balcanu și ca și pentru întreaga Europă. Zidul pe care-l formează acum România între colosul rus și statele balcanice, ar fi străpuș, și influența rusă în Balcani, nimicite acum de victoriile Puterilor Centrale, ar renaște în și mai largă măsură.

Neînțelegeri între Anglia și Rusia.

— În jurul stăpînirii Dardanelor. —

Din Geneva se anunță:

Știri din sură diplomatică, anunță că între Anglia și Rusia au izbucnit grave neînțelegeri în jurul chestiei Dardanelor.

Rusia cere cu insistență ca această chestiune să fie de pe acum rezolvită în favoarea ei. Primul ministru rus Stuermer a declarat că singurul scop de război pentru Rusia este stăpînirea Constantinopolului. Anglia a cerut însă ca Rusia să renunțe la această pretențiune pe care aliații sunt în neputință de a o satisface. De aci conflict între cele două guverne din Londra și Petrograd, conflict care poate duce la surprize din partea Rusiei.

Din Stockholm se anunță:

Șeful biroului presei dela ministerul de externe rus a trimis ziarelor un comunicat confidențial prin care le înștiințează că guvernul rus nu este de acord cu declarațiile din ultimul discurs al lui Asquith.

În urma acestei comunicări, presa rusă, comentînd discursul primului ministru englez, declară că opinia publică rusă nu aprobă cuprinsul discursului lui Asquith. Cenzura n'a permis ziarelor să publice pasagi din acest discurs referitor la chestiunea poloneză.

Se afirmă că ministrul de externe Sassonov a intervenit pe lângă primul ministru englez cerîndu-i să facă o nouă declarație în această privință. În același timp Sassonov a ținut să atragă atenția lui Asquith că Rusia nu va admite ca Anglia să înceapă tratative de pace pe o bază care ar însemna nesocotirea integrității teritoriale a Rusiei.

Ultimatul Americii adresat Germaniei.

— Pregătirile Americii. —

Din Haag se anunță cu data de 21 Aprilie:

Agencia Reuter comunică din Washington:

În 19 J. c. după amiazi presidentul Statelor-Unite a cetit în ședința comună a Senatului și a camerei reprezentanților nota adresată Germaniei, care conține ultimul cuvînt, pe care îl notifică guvernul Statelor-Unite guvernului ger-

Pactul de sânge.

De: Petronius.

Înainte cu căteva luni, cînd a apărut piesa dramatică „Vérszerződés“ a anonimului Galambos Iános, am scris un articol în „Românul“, în care am apreciat valoarea literară a piesei și deosebirea căldură cu care se vorbește în ea despre neamul nostru, lucru fără precedent în literatura maghiară. „Clopotele amuțite“ ale lui Rákosi Victor sînt o piesă de propagandă deadreptul în potruva noastră, iar figurile de țărani, cari cântă „Știi tu“ în piesa d-lui Moldován Gergely („Erika szerelme“) sînt deadreptul caraghioase, ca să nu mai pomenim de piesa din urmă a aceluiaș autor, care a dat un complet flasco, după chiar mărturisirea critică a ziarelor din Cluj.

Revin asupra piesei „Vérszerződés“ pentru motivul, că după informațiile ce le am, va fi reprezentată pe scena teatrului din Oradea-mare și, în curînd, și în Târgul-Murașului. Credem că și publicul nostru are interesul de a cunoaște conținutul

acestei bucăți literare, ce se va reprezenta în două teatre maghiare, de aceea revenim asupra ei.

Piesa cuprinde șapte tablouri din războiul mondial. Toată acțiunea se învîrte în jurul separatismului dintr-o familie nobilă maghiară și aceea a unui țaran român fruntas, primarul satului. Bándy și soția lui, baronesa Árvay Zelma privesc de sus la țărani români, ce pleacă în războiu. Fiul lor Dezső, cu vederile lui moderne, e și mai exclusivist. Singur tinera baronesă Ágnes, sora lui Dezső, manifestă o altă atitudine față de țărani, atitudine ce e potențată și prin idila de dragoste, ce se țese între ea și fiul primarului Aurel Dan, candidatul de profesor, care pleacă pe cîmpul de luptă, în calitate de sublocotenent în rezervă. Cu toate că fuseseră colegi de școală, cei doi tineri nu se împrietineau, mai ales în urma ținutei dărje a nobilului Lezső. Ajungînd și acesta, mai tîrziu, pe cîmpul de luptă, Aurel li scapă viața, primejduindu-și-o pe a lui.

Personajele românești, ce obvin pe scenă, sînt redatate cu multă simpatie și demnitate. Astfel e

preotul Dimitrie Albu, primarul Pavel Dan și Aurel Dan Făcăul Ilie, servitor în curtea nobilului e mai puțin reușit, cu caraghioslăcurile lui.

Pe patul de moarte, Dezső înțelege căt de mult a greșit față de Aurel, și față de toți aceia, cari i-au fost to-arăși de suferință în tranșeie.

Reproducem tabloul al VII-lea — piesa va apare în curînd în traducere românească — pentru-ca publicul să-și facă ideile despre valoarea literară a piesei, în atîră de celelalte confesii, ce nu le-am înălțat încă niciodată până acum în literatura ungurească.

Tabloul VI.

Scena I.

Bándy, Doamna Bándy, Dezső, Ágnes, doctorul, servitorul.

(Dezső în pat, bandajlat la cap, alături de el, de o parte doamna Bándy, de alta Ágnes. Amîndouă se apleacă spre el cu grijă, vorbindu-i încet. Doctorul — om bătrîn, cu ochelari — șade la masa de scris, aproape Bándy se plimbă nervos, servitorul așteaptă lângă ușă, ordinele).

Doctorul: (ridicîndu-se dela masă și dînd servitorului o rețetă). Repede!

(Servitorul iese, doctorul se întoarce la Bándy, în partea dreaptă a scenei).

Bándy: (încet) Profesorul a mai avut ceva nădejde, dar n'a mai putut rămănea...

Doctorul: Măria Ta, dacă ar fi și o sută de profesori, aici nu mai poate ajuta numai Dumnezeu...

Bándy: Dumnezeu! Dumnezeule!

Doctorul: A pierdut mult sânge... pe urmă agitația... i-a slăbit inima.

Bándy: Și e singurul meu fecior!... Ce va fi și cu această biată femeie?... Copilul li era totul... Doctore, dacă i-ai mai da vro injecție...

Doctorul: (cu o mișcare evasivă). În sfîrșit... Dar chiar cu asta îl pot omorî... O să văd...

Bándy: Și crezi că nu mai are decât câteva ceasuri!

Doctorul: Nu-mi place să prorocec, dar abia va trăi până după miezul nopții.

Bándy: Până la miezul nopții... (E adînc agitat).

Doctorul: Dacă și Măria Ta succombi...

Bándy: (Cu enervare). Nu de asta e vorba! (După o pauză, cu o idee nouă.) Domnule Doctor, fă-mi o plăcere. Intră la la postă și telefonează... da... telefonează ființei acele nenorocite...

Doctorul: Vă gîndiți la Zarândi Berta?

Bándy: Da. Cazul a zdrobit-o cu totul și a plecat acasă. Telefonează-i...

Doctorul: Înțeleg, dar se va agita foarte mult fiul D-V., dealtcum... (face un gest, ca și cînd ar zice: „tot una face“).

Bándy: (Desînd) Știe Dumnezeu... Poate că și Dezső o dorește... și s'ar ușura și fata asta nenorocită. (Decis.) Telefonează, domnule doctor te rog.

Doctorul: Cu plăcere. Sluga plecată!

Bándy: (întinzîndu-i mîna.) Mulțămesc.

Doctorul: (apropiindu-se de Dezső, aproape vesel.) Nu va fi nici o primădie, rămăneți numai în liniște. (Li întinde mîna, se înclină ușor în fața cucoanelor și iese repede. Bándy li însoțește până la ușă, apoi se întoarce la Dezső.)

Scena 2.

Cei de mai nainte, fără doctorul.

Dezső: (cîtră tată-său nervos.) Tată, ce știi de Aurel?

Bándy: Aseară am vorbit cu el la telefon. I s'a prelungit concediul încă pe două săptămîni. Sosește îndată.

Dezső: Întîrzie, întîrzie... și ar trebui să vorbesc cu el negreșit... (cîtră Ágnes) Du-te, aleargă, spune-i bătrînu-lui Dan, că-l rog să trimită pe Aurel aici, îndată ce va sosi. Să nu întîrzie nici un moment...

man în chestia războiului cu submarinele.

Deși tendința notei nu este cunoscută până acuma, un ultimul sau ruperea raporturilor diplomatice sunt considerate de probabile.

Senatul a votat legea privitoare la reforma armatei, prin care se prevede ca armata regulată împreună cu rezervele un număr de un milion soldați. Se crede, că relațiile între Germania și Statele Unite au ajuns la un punct extrem de critic.

Operațiunile militare germane.

Buletinul oficial pe ziua de 21 Aprilie.

Pe câmpul de operații dela vest.

În regiunea râului Maas, în legătură cu mari sforțări de artilerie de ambele părți, s-a ajuns la lupte violente de infanterie. La vest dela râu Francezii au dat atac cu forțe însemnate contra înălțimii „Mort Homme” și la ost de acolo. Atacul a fost respins în general sângeros. Pentru o mică parte de tranșeu, în care Francezii pătrunseseră, lupta mai decurge încă. La dreapta dela Maas sforțările dușmanului de a recuceri cariera de piatră la sud dela măieristea Haudromont, au rămas pe deplin ne-succese.

La sud dela fortul Douaumont luptele de apropiere cari s-au desfășurat în decursul nopții, la câteva tranșee franceze, încă nu s'au decis. O repetare a atacului dușman contra liniilor germane în pădurea Caillotte a eșuat aproape în început, în urma puternicului nostru foc concentrat de artilerie.

În sectorul dela Vaux, în șesul Woivre și pe înălțimea sud-ost dela la Verdun, stăpânește ca și până acum o activitate foarte vie de artilerie de ambele părți.

Un avion dușman s-a prăbușit arzând în pădurea Gumin (la sud-ost dela Vaux).

La ost și sud-ost.

La Garbunowka, spre nord-ost dela Dinaburg, cu ocazia unui nou și zadarnic atac, Rușii au avut pierderi însemnate de aproximativ un regiment.

La armata contelui Bothmer un avion german a aruncat din belșug bombe asupra stabilimentelor gărilor dela Tarnopol.

Câmpul de operații din Balcani.

Trupele noastre au atacat localitățile ocupate cu trupe franceze, în valea Vardar și la vest de acolo.

Criza ministerială engleză.

Din Londra se anunță următoarele: Ministrul-președinte Asquith a declarat în casa de Jos, înțesată de auditoriu, în loc de declarația așteptată referitoare la chestia recrutării, următoarele:

Obvin încă și acum puncte însemnate, asupra cărora în cabinet nu s-a putut ajunge la nici un acord. Și dacă deosebirile de păreri nu se pot delătura prin o înțelegere, urmarea ar trebui să fie căderea ministerului. Cabinetul însă este de acord în ce privește faptul, că un astfel de eveniment ar fi o catastrofă națională. Așadar în speranța, că catastrofa aceasta va putea fi delăturată prin aceea, că consfătuirile se vor continua încă câteva zile, propun acum ajurnarea camerei până la 25 April.

Carson a primit propunerea lui Asquith.

Căderea orașului Trapezunt.

Din Copenhaga se anunță: Ziarul „Politiken” comentând căderea orașului Trapezunt spune, că acesta are o importanță numai pentru războiul local din Asia mică. De sine înțeles, că o înfrângere a Turcilor ar însemna o slăbire a Puterilor centrale, dar între Bosfor și Trapezunt o distanță de 900 chilometri. Șansele Turcilor devin tot mai bune, cu cât frontul luptei înaintază spre vest.

Atac aerian asupra Sofiei.

Din Sofia se anunță oficial, cu datul de 21 Aprilie următoarele: La 8 ore dimineața un aeroplan dușman a aruncat din înălțime foarte mare, două bombe asupra unui suburbiu din Sofia. O bombă a căzut asupra unui edificiu școlar, iar cealaltă pe o casă de locuință. Paguba este foarte neînsemnată. Jertfe în oameni nu sunt. Aeroplanul a aruncat tot atunci și un număr de proclamațiuni, prin cari se face cunoscut publicului bulgar căderea orașului Erzerum. La întoarcere avionul a trecut în zbor peste muntele Vitosch.

O conferință militară în chestia Verdun-ului.

Din Rotterdam se anunță cu data de 20 April: Un personaj belgian, care încă în ultimele zile a petrecut la Paris, a

făcut declarația, că generalii Sarrail și Liautey au fost chemați la Paris, unde cât de curând va avea loc o conferință a celor mai capabili generali francezi, cu scop de a afla calea și mijloacele pentru împlinirea înaltării Germanilor spre Verdun. La conferință vor participa generali din diferite partide politice. — Castelnaud, bună-oară, ca republican, iar Sarrail ca francmason. — Despre înlocuirea lui Joffre, Castelnaud sau Petain prin Sarrail n-a fost până acum nici o vorbă.

Comunicatul Höfer.

Buletinul oficial pe ziua de 21 Aprilie.

În nordul monarhiei și pe Câmpul de operații din Balcani.

Situația e neschimbată.

La granițele italiene.

Eri după amiazi 7 avioane italiene au aruncat 25 bombe asupra Triestei. Nouă persoane civile. Între cari 5 copii, au fost omorâte, iar 5 oameni au fost răniți. Mă-năstirea Salesianus, în a cărei biserică asistau la serviciul divin 400 copii, a fost distrusă. Prin acest atac dușmanul și-a pierdut ori-ce drept și pretențiunile la vre-o eventuală crăzarea orașelor sale.

Partea nordică a orașului Görz a stat sub foc violent de tot soiul de calibră. Alt-cum pe frontul de la litoral și pe cel din Carintia s-au dat ieri-colo numai lupte de artilerie, în regiunea Col di Lana au fost respinse cu cele mai mari pierderi pentru italieni, atacuri puternice dușmane. Tot astfel și în valea Sugana au eșuat atacuri re-noite ale dușmanului contra pozițiilor nu de mult ocupate de noi precum și un atac asupra liniilor noastre la vest dela Sperone.

General de divizie Höfer, locuitorul orașului de stat major.

Spre pace?

Din Berlin se anunță:

Femele franceze au împrăștiat o scrisoare voluntară în care arată textual încetinirea și greșelile diplomației secrete, care face necesar un control democratic.

Acest memoriu cere ca toate guvernalele Ententei să fixeze condițiunile de pace; se face cunoscut că guvernele Ententei nu vor respinge dela început condițiunile de pace ori din care parte ar veni, că guvernul francez a supus aceste condițiuni spre examinare Camerei și deci opiniei publice spre control.

Acest memoriu al femeilor fran-

ceze este remarcabil prin faptul că diplomația secretă a Angliei și Franței a preparat războiul punând națiunea în momentul decisiv în fața unui fapt îndeplinit.

Această scriere evaluează pierderile franceze în morți în timpul celor dintâi 16 luni de război la 600 mii.

Într-un interviu acordat corespondentului ziarului «Nue Fr. Presse», generalismul armatei bulgare, Schekow, a spus între altele:

«Sunt conștienți, că vara ne va aduce pacea, o pace care ne va aduce cinste».

Din Haga se anunță cu data de alături:

Sub presiunea svonurilor de pace ce s-au împrăștiat subit, la bursa din Amsterdam s-au urcat toate valutele mai tare mărcii și coroane; lira sterlină, care până acum n'au suferit mult, s-au urcat acum și ele. Berlinul s-a scumplit cu 100 cent, Parisul cu 30, Viena cu 50, Copenhaga cu 70 de cent. Căderea cursului florinului olandez, care acum fusese încă ridicat, se pune în legătură cu svonurile despre apropiata încheiere a păcii.

După știri primite de «Pester Lloyd» din Amsterdam, între Papa și regi-na Țărilor de Jos ar fi în curgere un schimb de păreri cu privire la începerea tratativelor de pace.

ȘTIRI.

— 23 Aprilie n. 1916.

Dorim cetitorilor «Gazetei» sărbători fericite!

La n-ruul nostru de azi se adă-tură un adaus de Paști, în exten-siune de 2 pagini.

Din cauza Sf. Paști ziarul nu va apare până Miercuri seara.

Alegerea de protopop la Ilia.
Ni se scrie: În 16 Aprilie st. v. a. c. s'a eșeptat alegerea de protopop la Ilia sub preșidul D-lui comisar consistorial Dr George Proca. Au votat 44 alegători, iar voturile sau împărțit în următorul mod: D-l Constantin Moldovan preot în Cristian 24 voturi. D-l Ștefan Albu dir. gimnaziul Brad 16 voturi și Victor Sălăgean 4 voturi. (s. p.)

Consistorul arhidiecezan a numit în ședința plenară ținută Luni protopresbiter al tractului Ilia pe domnul Cristian lângă Sibiu, și a luat la cunoștință, că administrator protopresbiter la tractul Câmpeni, în urma repositării regretatului Romul Furdulu, a fost instituit domnul Petru Popoviciu, protopresbiter în Abrud.

Daruri. Membrii repositatei d-ne Elena A. Popovici la 8 zile după moartea mamei lor de nou au mai dăruit bucatărie populară orășenești încă o dată 50 de chilograme carne de vită în valoare de 280 de coroane. Doamna Vilma G. B. Popp a dăruit din nou cu-

linei populare orășenești 10 chilograme carne de porc. Pentru aceste frumoase daruri mulțămeste administrația Bucătariei populare.

La masa studenților »V. Onițiu« a mai contribuit: Di Dr. Vasile Preda, avocat în Sibiu, în loc de cunună pe mormântul sincerului său amic † Romul Furdulu, fost protopop în Câmpeni 50 K.

Primească generosul donator sincerere mulțumite. — Direcțiunea mesei studenților.

Aviz. Aducem la cunoștința acționarilor noștri, că dividenda pe 1915 o plătim cu 5 cor. de cupon. — «Câmpianca» Institut de credit și economi, Mociu.

Moarte de erou. Corpul ofițerilor dela batalionul 2 de rezervă al honvezilor dela Giula anunță moartea a 35 camerazi pe câmpul de onoare, între cari și trei ofițeri români: Ioan Ciulei, Constantin Bluță și Petre Rus. Glorie amintirei lor!

Catedrală pusită de foc. Vestita Catedrală din Andria (în provincia Bari din Italia), ridicată în 1046, precum și palatul episcopesc din apropierea ei, au ars aproape total. Episcopul numai cu mare greutate a putut fi salvat.

Redactori deportați în Siberia. Din Petersburg se anunță: Deportarea de trei din cei mai cunoscuți redactori ai Petersburgului: Chlakotin, Cuisetti și Bramson la Irkutsk a produs o înensă revoltă în cercurile presei. Societatea jurnaliștilor a ridicat protest și chiar din Moscova s'a emis o delegațiune la ministrul-președinte Stürmer, să-i ceară răvocierea ordinului de deportațiune. Stürmer a promis revizua acțelor, o schimbare însă nu s'a făcut până acum.

În atențiunea băncilor și instituțiilor de bani. Ministrul reg. ung de comerț prin un comunicat telegrafic adresat camerei comerciale și industriale din Brașov, în interesul promovării subscripției la împrumutul de război, a permis, ca băncile și instituțiile de bani se poată ține deschise Cassels lor în Duminicile dela 19 Aprilie până la 5 Iunie putând în același timp opera neoprite la oficiile lor.

Spre evitarea de neînțelegeri Ministrul de comerț accentuează că băncile și instituțiile de bani pot ține Cassele deschise și pot executa lucrările lor de birou și în ziua de 24 Aprilie, adică a 2-a zi, în Lunea Paștilor.

Camera Comercială și industrială din Brașov.

Președinte:

The A. Antonescu; Vicepreședinte: Ioan Lăceș.

Agnes: (bucuroasă.) Mă duc, Dezső, fi spun. (Iese.)

Scena 3.

Bándy, Doamna Bándy, Dezső.
Dezső: Câte ore-s?
Bándy: Două.
Dezső: Ce întineric e, trebuie că e negură... Măcar de ar veni Aurel!
Doamna Bándy: De ce îl chemi, fiul meu? Ce vrei să-i spui?
Dezső: Multe, foarte multe... și e așa de scurtă vremea... L'am supărat foarte mult, aș vrea să-mi repar greșala... Să-l rog de iertare.
Doamna Bándy: Doar el nu e supărat pe tine. Cât a fost acasă, s'a tot informat de starea ta.
Dezső: El e un suflet cu adevărat nobil și eu l-am tratat în mod infam!
Doamna Bándy: Liniștește-te nu-mai copilul meu. Nu vorbi prea mult, căci îți strică.

Dezső: Nu am doar nici o durere și (cu aluzie posomorâtă) — încurând mă votu vindeca deplin... Amurgeste... ori nu mai văd eu?... Dar nu mă doare nimic, aud și înțeleg totul, simțesc o ușurare așa de mare, ca și când m'ar ridica ceva în slavă. Să fie moartea?... Tată dragă, n'am dat de rușine pe stră-moșii mei: am fost soldat bun și m'am luptat pentru patrie.

Bándy: Știu fiul meu, știu...
Dezső: Nu plânge mamă dragă. Sint cu mult mai bine, ca mai înainte. Câtă supărare fi-am făcut cu ideile mele noi, cu necredința mea... N'aveam dreptate... Vai, războiul, războiul... și nopțile acele solitare... am învățat mult, foarte mult. Nu fi supărată! — Mama avea dreptate: există Dumnezeu și religia e necesară! Da, e necesară. Numai atunci nu va mai fi lipsă de religie, când va fi aici împărăția lui Dumnezeu!... Vreme

îndelungă am fost ateu!... Oare mă va ierta Dumnezeu?...

Doamna Bándy. Copilul meu, n'ai vrea să vorbești cu un preot?
Dezső: Da... chemați-l dar repede.
Bándy: Indată poruncesc să prinză la căruță.
Dezső: Pentru ce?
Bándy: Să trimit la Samșud.
Dezső: Trimite după părintele Albu. E mai aproape... De-ar veni și Aurel! (Bándy iese.) Unde mergi, tată?
Doamna Bándy. Trimite după Albu.
Dezső: Da, da. Albu e un om de treabă... Mamă dragă, nici n'am dus cu mine amuletul cu Maica Precista, ce mi l-ai dat. Dar am primit altul. (Îl arată.) Vezi-l?... Știi cine mi l-a dat?... Bietul Ilie. El m'a învățat să mă închin. Credeam că visez... Dar n'a fost vis... Unde-i Ilie? (Bándy intră.) Unde-i Ilie?
Bándy: Aici e săracul, la ușă; ar vrea să între și el și Peti. — Dar le-am spus, că nu e voie.

Dezső: Pentru ce? Lasă-i în lăuntru tată dragă!

Bándy. (neobservând gestul de surpriză și protest al Doamnei Bándy, sau preocupându-se de el strigă.) Peti, Ilie, veniți în lăuntru!

Scena 4.

Cei de mai înainte, Peti, Ilie, Agnes, apoi servitorul.
(Peti intră, cu brațul legat, încrezător, dar cu o blândă neobișnuită, ilie slab, răzîmându-se de băț, timid, înduioșat, gata să plângă.)
Peti. (Încet către Ilie.) Vai, vai! (Cătră Dezső) sărut mâna, dumnișorul!
Dezső: Bună ziua, Peti, cum o mai duci? (Ilie, la spatele lui Peti, începe a se scânci) Ce-i Ilie? Pentru ce plângi?

Peti. (mănios, către Ilie.) Taci, mă Ține-ți gura!

Ilie. Vai Doamne! (plânge.)
Doamna Bándy (gata să plângă, strigă de odată bărbatu-so) Dă-i afară... (Bándy face un gest, ca și când ar zice: lasă-i-l!)
Dezső: Pentru ce plângi, Ilie?
Ilie. Apoi dumnișorul!... Cât îmi pare de rău! Doamne! (Iarăși plânge.)
Peti. Măi prostule, doar dumnișorul iar se însănătoșează! (Cătră Dezső.) Așa-i, d-șorul Dezső, că iarăș mergem la bătaie?
Dezső: Voi poate că mai mergeți, Peti, dar eu cu greu... Îți mai aduci tu aminte, ce Ț-am spus, în șanțuri, când Rușii au început a da din greu salve asupra noastră?
Peti. (Cu vioiciune) Nu-mi aduc aminte; de-atâtea-ori s'au năpustit asupra noastră—trăsnii-iar D-zeu! — Cine a mai luat seama?

Dezső: Tu ai spus, că cei din cer vor avea mare năcaz, până să ne petcească pieile ciuruite! Acum eu mă duc acolo...
P. ti. Să nu vorbească d-șorul așa, că apoi și eu mă bocesc ca prietenul meu, măcar că, zeu, de mult nu am plâns!

Dezső: E și de prisos, fătul meu! Și nu plânge nici tu, Ilie. Nu vărsați lacrimi zadarnice! Veniți și întindeți-vă mâna! Așa... și pe urmă, dacă vă-mai gândiți la război și la mine, să vă aduceți aminte, că am îndurat mizeria alături, ne-am pitit în tranșee unul lângă altul, și umăr la umăr am dat năvală în potriiva Muscalului, deci nu înjurați... Așa-i, că nu v'am supărat cu nimic? Dumnezeu să vă binecuvânte! Va veni și o lume mai bună... Iubiți-vă unul pe altul și lămuriiți și pe ceilalți, că pentru motivul că unul vorbește ungurește

iar altul românește, pot să fie prieteni buni și în zilele de pace, cum au fost în război.

(Ilie plânge cu hohot, Peti se mai reține.)
Peti: Dumnezeu să-i dea noroc d-șorului, că eu am de gând să joc și la nunta dumnilui.
Dezső: Poate la pomeana mea, Peti. Dumnezeu să te binecuvinte.
(Îi întinde mâna. Peti pleacă spre ușă, ilie, sughițând de plâns, cade repede pe pat, și sărută mâna lui Dezső.)
Ilie (sufocată) Dumnezeu să-ți ierte păcatele... (Iese plângând.)
Dezső (cătră Bándy). Tată să le porți grija, căci sunt vrednici.
Servitorul (intră, încet către Bándy). Pofitiți afară puțin. (Bándy iese.)
Dezső: Unde mergi tată? Câte ore-s?

Scena 5.

Cei de mai înainte, Bándy Aurel. (Bándy intră, Aurel în manta de ofițer cu brațul bandajat, îl întovărășește ca o umbră.)
Bándy: Aici e domnul sublocotenent, fiul meu!
Dezső (cu vioiciune crescândă). Aurel? Mulțămesc, mulțămesc! Vino, întinde-mi mâna, și iartă-mă!
Aurel. Ce să-ți iert, iubite Dezső? n'am ce să-ți iert nimic! — Spuneau că te simți mai rău, dar văd că ești destul de bine... (Își strâng mâna.)
Dezső: Nu mai mă simt rău: sânt foarte fericit, că în stăruțit te văd... căci abia îmi mai rămâne vreme... Tată și mamă dragă, veniți! Vino și tu Piți!, vino și tu. Așa! — Aurel am o îndatorire

mare față de tine, căci tu mi-ai scăpat viața. (Aurel face un gest de protest). Ascultă, tată și mamă dragă! D-Voastră aveți să achitați datoria mea...

Aurel: Dezső, pentru Dumnezeu nu vorbi de îndatorire! Fii liniștit, nu-mi datoarești nimic!

Dezső (hotărât). Ba-ți datoarec. Și ție și lui Piți! Vino Piți încofal (Aurel și Agnes se așează lângă Dezső, acesta le prinde mâinile). Tată și mamă dragă, luați seama. Vedeți? Aceștia doi se iubesc și D-voastră totuș vreți să-i despărțiți! (Agnes cade în genunchi plângând, și-și pleacă față în patul lui Dezső). Și pentru ce? Obârșie? Naționalitate? Dumnezeu! Dacă și D-voastră ați sta la marginea mormântului, cum stau eu, totul v'ar apărea în altă lumină, totul... Vă trebuie noblețea? — Nu aflați un suflet mai nobil ca Aurel... Vă supără, că e Român? Doamne, dar nu am sângerat împreună? Nu curge și acum alături sângele ungueresc și românesc, în încăierarea cumplită, pentru patria noastră comună? — Doamne, dar înțelegeți, ce va să zică asta, cum o înțeleg eu: e pactul de sânge un nou pact de sânge, în preajma mileniului al doilea! E pactul de sânge între toate naționalitățile patriei, cheazăia unei epoci mai bune, începutul unui viitor fericit! — Tată, mamă dragă, nu-i despărțiți pe aceștia doi! Lăsați-i să se iubescă, să fie fericiți! (Privește în jur, toți lacrimoși). Nu plângeți, nu plângeți! Pe mine mă plângeți?...

1) Numele de desmierdere al surorii sale; Agnes. Nota trad.

2) Sublinierile sunt ale autorului. Nota trad.

Reflecțiuni de Paști

de Lucreția de Costa-Nicoară.

Toți poezii au cântat primăvara, toți s'au inspirat de farmecul ei ca de un dulce mister. Iar suferințele nostalgice sunt aproape bolnave de dorul crângului verde, de-al florilor mirese și de al murmurului de isvoară. Intregă firea s'a răsfățat sub a ei vrajă, întreg cuprinsul e scaldat în unda i de lumină, poleind cu aurul său din belșug și cea mai umilă colibă. Iar în inimi se ivesc noi raze de speranță, în gând s'apânzesc mii de dorințe după un viitor mai bun.

Parcă din acest gând a răsunat și doina:

Mugur, mugur-mugure!,
Pan fă-te mai mărice!,
Că ne-am săturat de iarnă
Și de greutatea în țară...

Așa e, primăvara este însăși simbolul învierii.

Primăvara s'a serbat în antichitatea păgână cele mai multe misterii: Eueisine, Orphice, precum și Coracia la Romani, al căror cult fusese importat de strămoșii noștri când cu expedițiile lor de cercetare prin orient, și erau închinare lui Mithra, zeului soarelui a vechilor popoare iranice.

Și tot primăvara a binevoit Dumnezeu ca să învie și Fiul său.

În săptămâna patimilor, totdeauna zăbovește cu gândul color în valea Iosafatului și parcă aud tânguiesul murmur al Kidronului. Cu privirea-mi sufletescă caut în zări spre drumul ce duce la Bethania, locul favorit de odihnă a mântuitorului în casa lui Lazar și a Martei. Apoi îl văd venind cu pași măiestroși, cu figura blândă, dar cu ochi de-o covârșitoare putere, urmat de i-mens popor.

Apoi mi s'a înfășoșază suind treptele de peatră ale cetății Antonia și condus la pretorium, unde i-se pronunță sentința, după care grabnic, urmă tragedia dela Golgotha.

Dar nu, să nu numim cu termen profan și obicinuit „tragedie“, un act carele fusese prezis de prooroci și voit de însuși Dumnezeu. În genere, o tragedie aduce după sine multă întristare, adese-ori mult nenoroc, iar prin restituirea lui Isus s'a decretat mântuirea noastră și o viață vecinică. De aceea se cântă atât de pătrunzător în Sâmbăta Paștilor: „De ce plângeți pe cel viu cu cei morți“.

Evangelheliile cetite în seara din Joia mare, ne dau o iconă exactă a tot ce s'a petrecut atunci în Ierusalim. Nici o scriere nu poate egala viul colorit și marea expunere din evanghelii. Din fiecare cuvânt isvorește eternul adevăr, merit de-a arunca săgeți în inima făcarnicilor farisei, cari și astăzi, sub mantaua corectității, săvârșesc în umbră toate intrigile spre a ponegri adevărul, și a răstigni dreptate. Ce lectură poate străbate astfel sufletul omenesc — egrabur numai una care este inspirată de Duhul Sfânt.

Imi aduc aminte a fi cetit, că Gamaliel, marele învățat al iudovilor de pe vremea aceea și fost învățator al apostolului Pavel pe când s'a chema acesta încă Saul, spusese celor ce persecutau pe adeptii creștini, ca să-i lase'n pace, căci, zicea Gamaliel, s-au mai văzut și alte învățături vindicătoare; însă toate, toate s-au spulberat de rici urmă nu li a mai rămas, așa-fel va păți și învățătura lui Isus, dacă ea nu va avea darul de sus; dacă însă, învățătura aceasta e intrădevăr dela Dumnezeu, toată stăruirea și persecuțiile sunt zădărnice, căci ea totuși va triumfa.

Și, a avut dreptate învățatul fariseu.

Vedem cum, după aproape două mii de ani, creștinismul s'a lăsat preste tot pământul, și cu ajutorul misionarilor, el va mai duce

lumina sa și pe unde n-a pătruns încă până acum. Vedem că în statele lipsite de credința creștină, câtă rătăcire și câte datini ba bare domnesc încă! Iată Indiile, a căror fii păpânzi sunt țărâți și ei, de că tră Anglia, în războiul mondial. Știm bine că indienii în parte sunt mohamedani, parte aparțin religiei brahmone, iar o fracțiune, în jurul fiutului Bombay se tin de străvechiul cult al lui Zoroaster, pentru cari Ahihman și Ormard, întunerecul și lumina, sunt alfa și omega lor. Iar colosul, China, Japonul și Tibetul etc. sunt budhiști și sunt aceștia, numeroși ca năsipul mării.

În cât privește religionea budhistă, în puritatea ei genuină, fără adaosurile dogmatice mai târzie, ea stă doar mai aproape de învățătura lui Isus, prin adâncimea cugetărilor, umilința, și castitatea aschetică a pustnicilor ei.

Însă Ariasacia, adică cele patru adevăruri fundamentale ale lui Sakjamuni, adevăruri cari cantă să ducă pe om la fericirea budhistă adică, la neființă, sunt diametral opuse propovăduirilor lui Isus, în virtutea cărora, cei rai își vor lua răsplata cuvenită, iar cei buni vor ajunge în raiu, la o viață fericită. Căci Isus a zis tălharului care să pocăi: „Astăzi vei fi cu mine în raiu“.

Iar budhismul admite metem-psicosă vechilor egipteni. Crede, că după moarte, sufletul omului va intra în alt nou născut, și tot astfel va emigra sufletul omului din secul în secul, în sus într'o ființă mai perfectă celei anterioare, sau în jos, într'o ființă inferioară, după cum adică a fost omul ce avea a se renaște, virtuos sau mai păcătos; în cazul din urmă va avea prospecte a se întrupa într-un animal de povară, ca să-și ispășească păcatul. Și după o lungă pribegie de veacuri, sufletului, după ce s'a purificat, li este permis ca să nu s'a mai nască, căci, după preceptele budhiste un raiu mai mare nu poate să-și se întâmple, decât să fi nevoit să trăiești, și să fi turmentat de vecinici dorințe și decepții, în lumea aceasta.

Isus a fost descendent din regi, tot așa și Sidharta Sakjamuni, întemestorul Budhismului, a fost fiu de rege, el părăsise tronul tatălui său și mers în pustie, ca să afle aceea ce duce pe om la fericire. A trebuit să se coboare doi fii deregi ca să intre cu umilință și s'arăcie ca să niveleze societatea și să învețe omeneimea la egalitate și frățietate. Sakjamuni a făcut însă din neființă Nibbanam, idealul budhistic.

Cu cât mai multă demnitate și energie posedă religionea lui Christos. Această religione nu este religionea răsvăririlor, căci Isus zice: „să se dea Căsarului ce este a Căsarului și lui Dumnezeu ce este a lui Dumnezeu“. Dar nici nu este a săbănogilor, căci se zice, ajuta-te căci și D-zou te va ajuta.

Religionea noastră conține mângăera pentru ori ce suflet îndurerat, iar pentru cei fericiti, și pentru cei tineri, ea este un isvor nesecat de avânt spre cele mai înalte sfere de idealism. Ea picură curaj, nădejde și încredere în izbândă cauzelor sfinte, și a luptelor purtate cu dreptate. Adese-ori ne rugăm cătră Dumnezeu oștirilor, iar în psalmii lui David trece ca o adiere de răboiu și sunet de tramburi care ne lăsa să totvedem, că Dumnezeu e în luptă cu noi, contra dușmanului înrăutătit și nedrept.

Da, astfel e religionea ce ne-a dat-o Mântuitorul. Ea nu dă loc, nici nutremânt pesimismului, precum vedem în budhism și cu toate acestea într'o vreme mulți se ocupau de filosofia budhistă. Shoppenhauer introdusese ideile pesimistice în cultura apusului. E. Hartman sugera chiar stingerea

întregului gen omenesc. Lira poetului Leopardi și a lui Eminescu, era în mod simțitor atnsă de suflul dureros al pesimismului budhist. Apoi venia succedenia băcților imberbi, cari deși încă nu trăiseră dar toți se jucau de a pesimismul și de-a nirvana, ca și cum te-ai juca cu o minge.

Dar acum au trecut și curente acestea periculoase pentru energia unui popor; lumea a prins iară dragă viața, aflându-o vrednică de trăit pe lângă toate mizeriile și decepțiile ei. Nici chiar teribilul războiu, ce decurge acum, nu poate desminți asertiunea aceasta, când popoare peste popoare au năvălit să se măcelărească reciproc pe n-trecute. Și aceasta dovedește pri-sosința de energie, voința tare de a trăi, a trăi așa, precum fiecare simte, că are dreptul firesc de a trăi

Vedem că fiii neamului nostru sunt și ei cei dintâi printre vajnicii luptători; ei cad, sângerează cu miile, dar firea lor nu slăbește, curajul lor nu se nmoaie, ci luptă-luptă și ei, în nădejdea necintită al unui viitor mai bun . . .

»Dar deschideți porțile că va să între Impăratul măririi!« Christos a coborât la iad și a sfărâmat lanțurile întunerecului.

Deci eluște și și popoarele dreptul lor! Sfărme-se și lanțurile, zăvoarele grele ale iadului ce se chiamă nedreptate, asupra! Coboare-se în urmă pacea, împără-teasa măririi între noi, ca să mai putem iarăși prăznuți Paștile, precum am apucat din moși-strămoși; ca să mai cântăm iarăși, cu un sfânt fior și cu bucurie în inimi, între mii de luminări aprinse și în tainicul revărsat al zorilor, puternicul și triumfalul imn de Paști al bisericii noastre române-răsăritene:

Christos a înviat!

Unele despre de-a-le gurii.

Amintiri din tinerețe.

De: Dr. Ioan Urban Jarnik.

Dacă mă încumet să scriu pentru numărul de Paști al Gazetei un articol cu titlul de mai sus, nădăjduesc că nu mi se va lua în nume de rău, doar știu este că hrana de toate zilele în timpurile de față pricinuește omenirii niște grijă necunoscută mai înainte. Cei din tagma moșilor, de cere din păcate mi țiu și eu, într'adevăr pot să rotească cunoscutele cuvinte latine: »Nil novi sub sole« va să zică — nimic nou pe pământ.

În anul 1855 eram de șapte ani, deci într'o vârstă în care copiii de obicei nu prea își bat capul! că de unde părinți agonisesc cele de lipsă pentru ei. Cu toate acestea scumpetea trairii a fost atunci atât de mare, încât țiu minte până'n ziua de azi neajunsurile și lipsurile de cari suferam cei din comunitate și cu noi și ceilalți locuitori al monarhiei. Răbdam foame noi copii, răbdau și mai mult părinții, că de, înainte ide toate se îngrijis ca odraslele lor să se sature; ei se mulțumeau dacă puteau să imbuce câte ceva măcar odată pe zi. Țiu minte că și atunci se aducea din Ungaria curcuz și fasole, și afară de aceasta lumea căuta după fel de fel de surrogate. Așa de p. pita cea gustoasă de săcară a dispărut aproape cu desăvârșire, cel puțin pentru cei săraci cum eram și noi: forice de acela care putea să se sature cu pita din țările!

Ce bucurie pentru noi copii, dacă ne aducea mama câte o bucăciță din pita cu care ne-am deprins mai înainte! Cu privire la aceasta țiu minte una destul de nostimă. Ca copil sufeream adese-ori de durere de dinți. Într'o zi, în vremea foametei cele groaznice, iată că vine mama de mă imbuce cu o bucăciță de pita albă ca fața lui Hristos. Ce chin grozav: să te doară dinții tocmai când aveai o bucăciță atât de aleasă să pui în gură! Cu toate acestea făcu o încercare și ce minun: deodată durerile crâncene încetară cu totul și putui să imbuc cu poftă bucăcița.

Dar și în vremuri normale nu prea eram obicinuit să mă fudulez cu privire la de-ale gurii. Mai cu seamă atunci când mama ne părăsea pentru mai multe luni, moștenind după tata

negoțul cu poame în orașul Senftenberg, cale de trei ceasuri și mai bine de locul meu de naștere Tottenstein (boem. Potstyn). Atunci nu rămânea alta de făcut de cât una: ca tata să-și părăsească din vreme în vreme războiul, pentru ca să pregătească după cum biet se pricepea și el, mâncările cele simple de cari țiu bine minie și din cari din vreme în vreme pun să mi se facă și acuma.

Cu toată simplitatea trairii noastre aveam o însușire, prin care mă deosebeam nu numai de cei mai de aproape ai mei ci și de toți ceilalți copii de atunci din comună. La noi era obiceiul ca toate mâncările la cari se folosea lingura, să se pufe într'o strachină, cel din jurul mesei întindeau lingurițele și așa acela care știa să se grăbească mănca mai mult decât acela ce mănca mai cu îndelete. Așa se făcea cu toate felurile de ciorba, din cari mai obicinuită era cea de varză acră, cu laptele și la început chiar și cu cafeaua.

Mie, să spun drept, înul acesta nu-mi plăcea de loc, și țiu minte că mă rugam de mama să binevoiască de-a-mi pune partea mea pe un taer, căci așa puteam să mănănc fără grabă. Aveam poate și alte motive de cari acum după atata amar de vreme nu-mi pot da seamă, atata știu că dorința aceasta s'a deșteptat în mine foarte de timpuriu, într'o vârstă când rosteam greșit unele sunete după cum aceasta se întâmplă copiilor în vârstă de vre-o 3—4 ani.

Dacă era la mijloc și un simțământ de curățenie și de bună rânduire, care parcă-miera înăscut, atunci am fost pus la încercare foarte grea de două ori în viața m'a. Întâiu când, ca școlarul gimnaziului din Königrätz, locuind în așa numitul »Borromeu«, un fel de școală de băieți, vreme de câțiva ani făceam, cu câțiva din tovarășii mei, slujbă de sufrage în seminarul de teologi. Dela 11¹/₂ înainte de amiază trebuia să mergem acolo, să pregătim mesele, puind pe ele toate cele de lipă și apoi venind teologii (și așa numiți »maștrici« le aduceam mâncări de pe o bucătărie) care da de-a dreptul în bucatărie. Tot așa trebuia să facem și sara.

Pentru această slujbă iată răsplata care ne aștepta: trei teologi (»maștrici«) aveau să hrănească câte doi slujbași din cele ce săturându-se, lăsu pe farfurii. De oare ce nu se îndepărtau de cât atunci când toți au isprăvit, se întelege în ce stare cu privire la temperatură, se găseau aceste rămășițe. Cu toate acestea nouă, slujbașilor, cu apetitul cel bun și cu stomahurile sănătoase, nu ne păsa de nimic, numai de rămășițele erau destul de mari ca să ne săturăm cum se cade. Să nu gândeam nime, că teologilor li se da hrana cu lăbelșugăre așa încât le-ar fi fost lesne să se sature cu de a binele și să mai lase și nouă să ne săturăm; nu: hrănirea teologilor se închiria atunci unei femei, care se întelege răvna după profitul cel mai mare și nu prea se gândea că din porțiunile teologilor erau să se mai sature și bieții slujbași. De sigur mulți foarte mulți dintre teologi dacă nu voiau, ca cei ce așteptau hrana dela ei, să plece flămânzi, mai bine răbdau foame ei însuși!

Un fel de mâncare ne era cu totul necunoscută: supă. Nu doară că n-am fi văzut-o atât în strachină cât și pe farfurii, dar n'o gustam, căci nu rămânea de loc. S'a fi perdut noi mult cu aceasta, nu prea cred, căci iată ce într'o zi mi-a povestit unul din toții mei tovarășii de școală, care a studiat teologia și a murit acum 5—6 ani ca parohul unui oraș vecin cu Praga.

Ci-că într'un institut de teologie a fost odată un »maștru« care la orice întrebare nu răspundea după zisa sf. scripturi prin »da« sau »ba«, ci totdeauna spunea: După cum! — Auzind despre însușirea asta vădica, se hotărăște de a-l strange cu ușa alindu-l să răspundă cum trebuie.

Într'o zi iată-l deci pe vădicia venind să-și vază pe vitorii săi profeți. Chiamă pe maistrul cu pricina puindu-l întreabare: »Iar spune-mi, în caz că nu este apa la îndemână, se poate folosi și supă spre a boteza un prunc nou născut?« — Teologul și de astă dată vine cu răspunsul obicinuit. Dar vădica se răstăpeta la el: »Ce vrea să zică »după cum«, răspunde cu »da« sau »ba«. — La ce teologul care nu se lăsa cu una cu două: »Să mă ferte Prea Sfinția Te: dacă e vorba de supă, de care ni se dă în seminar, se prea poate, dacă însă e vorba de cea ce te pun pe masa Prea Sfinției Tale, nici de cum!«

Nu știu, dacă povestirea prietenului meu era adevărată sau născocită, ceea ce însă s'a întâmplat mie, este o dovadă cum că o asemenea părere despre calitatea proasă a supăi seminarele la general și a aceli din se-

minarul din Königrätz în deorebi a putut să se nască.

Într'o zi (cu mai în multe deal a fost la prânz sau la cină) imi apun teologii miei întinzându-mi strachina să le aduc nițică apă. Eu, nebinuind nimic, tălmăcesc dorința aceasta stăpânel, care însă parcă n'a auz t. Spun încă odată și tot astfel n-aude, nu vede. Atunci atrig tare focă odăru, să binevoiască de a mi pune nițică apă în strachină.

Nuam atunci am fost lăvednicit de un răspuns și cuprinsul lui este lesne de ghicit. Doamna Parina — căci așa o chema — o femeie uriașă, se pune înainte deschizăturii amintite și puindu'și stânga în sold și tinând cășul în dreapta, se răstește la mine spunind cam următoarele: »Da ce apul, mă! oare apă este, ce am să-ți vâs în strachină? Este doară apă!«

A doua oară mi s'a întâmplat și mai rău cu privire la curățenie și bună rânduirea. Era în anul școlar 1870—1 când m'am înscris la facultatea filosofică a universității din Viena. Ajutorul care-mi venea dela părinți și dela unchiu era prea meșemat, lecțiunilor n'am putut să capăt decât una singură, deci vrând nevrând m'am văzut silit să cer niște prânzuri gratuite din partea societății de ajutorare a studenților săraci de filosofie. Se vede că erau cam mulți de sama mea și că veniturile societății nu erau destul de mari. Ce făcea deci comitetul? Nu se prea uita ca calitatea mâncărilor să fie bună și clienții lui să se ospezeze în niște localuri cum se cade, ci lucrul de căpetenie era ca preții să fie cât se poate de scăzut, ca să poată îmbarși bilete cât de multe.

Și atunci ce urma? Nu vorbesc despre aceea, că trebuia să mă deprind cu niște mâncări pregătite cu totul altfel de cât eram obicinuit mai înainte, m'am și deprins curând de tot, av'am și atunci încă apăt bun și s'omac nestricat prin felul de ospățare din seminarul teologic din Königrätz, ceea ce însă era cât p'aci să mă lăsa să renunț la prânzurile dărute era ne-curățenia cea din cale, fără de mare ce o vedeam în jurul meu, și pe care nici nu-mi dă mâna să o descriu, atata scărba și greață mă cuprindu și acuma numai gândindu-mă la cele întâmplate acum 45 de ani. Și dacă spun că spă-lunecele, în cari eram osândiți să ne înfruptăm, se găseau în v. c. înțiatea nemijocită a catadralei sf. Ștefan, cel ce cunoaște palaturile cari se înalță acolo, n'are să-mi dea crezământ. Acel însă cari au cunoscut această parte a orașului pe care o chema »Brandstätte« vor ști că numele acesta se potrivea de minune cu felul de cus și de crăpme din cele mai de jos ce se găseau p'acolo. Țiu bine minte, că mai târziu am și locuit o vreme oare-care la un croitor într'una din aceste căsuțe, înaintea căreia s'a înălța un copac nu mai știu de care solu. Atât căsuța cât și copacul dinaintea ei de mult și-au găsit velleatul, zidindu-se acolo niște palaturi vrednice de vecinătatea catadralei.

Luându-se în socoteală însușirea mea, care cu privire la mâncări se arăta la mine din ce mai fragedă copilărie și cele prin cari în privința aceea am trecut, se pricepe foarte lesne interesul cel mare pentru masa academică al școlărilor înalte din Praga, înființată în anul 1899.

Făcând parte din comitetul chib de la început, am stărunit prin fel de fel de mijloace ca studenții noștri să aibă parte de niște ospeți mai curate și mai bine rânduite decât avusesem eu întâi la Königrätz și mai târziu vreme de câte-va luni la Viena. De nu erau aceste păgânii ale mele, cine știe, dacă lucrăm acum cu atata zel și dibăcie în folosul altora. Parcă bine a zis cine a zis: »rău e cu rău, dar și mai rău fără rău«.

Un dar pentru vitejii noștri soldați.

Cel ce dorește să facă fraților, părinților și rudelor lor, cari se află pe câmpul de luptă sau prin spitale, un dar potrivit de sf. Paști sau după sf. Paști, să le trimită unul sau mai multe exemplare din »Cartea Soldatului II« care se poate comanda dela Tipografia A. Muresianu: Branisov et. Comp. Brașov.

»Cartea Soldatului II« este o adevărată hrană sufletescă pentru vitejii apărători ai țării. Prețul unui ex. numai 40 lileri și 5 lileri porto.